

Argumentum Diuinitatis Domini Nostri Jesu Christi Ductum Ex Ejus Ab Inferis Glorioso Reditu

**Pars Prima : Rector Et Concilium Academiae Fridericianae Buetzoviensis,
Publica Solemnia Piæ Recordationi Resuscitati Jesu Christi Consecrata Pie Et
Religiose Celebranda ...**

Buetzovii: Typis Ioann. Gotth. Fritzii, [1773]

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn892498366>

Band (Druck) Freier Zugang

RECTOR ET CONCILIUM
ACADEMIAE FRIDERICIANAE
BUETZOVIIENSIS,
PUBLICA SOLEMNIA
PIÆ RECORDATIONI
RESUSCITATI
JESU CHRISTI

CONSECRATA
PIE ET RELIGIOSE CELEBRANDA
CUIBUS NOBILISSIMIS INDICUNT
PRÆMISSA COMMENTATIONE,
QUA SISTITUR
*ARGUMENTUM DIUNITATIS DOMINI NOSTRI JESU
CHRISTI DUCTUM EX EJUS AB INFERIS
GLORIOSO REDITU.*

PARS PRIMA.

BUETZOVII
TYPIS IOANN. GOTTH. FRITZII, SEREN. DVC. AVL.
ET ACADEM. TYPOGR.

1773.

Bietow 179

RECTOR ET CONCILIUM
ACADEMIAE THEOLOGICAE
BONNENSIS
THE REFORMATION
RESUSCITATI
JESU CHRISTI

CONSTITUTIO
THE ET RELIGIOSE CEELESTIA
CIRCA REFORMATIONE
PRINCIPALIS COMMENTATIONE
CUIUS REFORMATIONE
ACADEMIAE BONNENSIS DOMINI MORTU
CIRCA REFORMATIONE
CIRCA REFORMATIONE
PARS PRIMA

BONNENSIS
HANS JOHANNES GOTTFRIDUS, SENIOR, DVC. AUC.
ET ACADEMICUS

COMMENTATIO
SISTENS ARGUMENTUM DIUINITATIS DOMINI NOSTRI
JESU CHRISTI DUCTUM EX EJUS GLORIOSO
EX MORTUIS RESUSCITATIONE.

Jesum Christum, Dominum ac Saluato-
rem nostrum, cujus adhuc mala mor-
temque pie pariter atque dolentes ani-
mis perpendimus, cujus & nunc cele-
braturi sumus lætissimam resurrectionis festiuitatem;
hunc inquam Jesum Christum jure meritoque dici at-
que vocari Deum, Deique Patris proprium esse filium
singulariter sic dictum, non quo modo & pii sanctique
homines dicuntur filii altissimi, ejusdem scilicet diuini
cum Patre Deo numinis compotem, fideliter quidem
adhuc tenuit catholica Christi ecclesia, credere vero at-
que profiteri negauit tota *Arianorum* antiqua & *Socini* re-
centi-

centior schola; & proh dolor! nonnulli non minus eorum, qui præ se ferunt, stare a veræ & repurgatæ ecclesiæ nostræ partibus, interna molientes bella, jam in dubium vocare verissimum hoc dogma non erubescunt. Heus, dolete *Commilitones nobilissimi, carissimi*, hanc ecclesiæ nostræ miseram sortem, quæ tam male patitur a suæ ipsius doctrinæ alumni! Profecto nunc omnium nostrum res est, ut clandestinis occurramus insidiis, quas machinantur intestini illi hostes, qui tanquam per cuniculos omne religionis christianæ fundamentum funditus euertere, summa imis miscere, nilque præter naturalem religionem relinquere conantur. Ausi quidem sunt veritatis inimici hætenus per varias circuiti-ones nobis eripere firmissima diuinitatis Jesu Christi argumenta, partim inauditas antea locorum Scripturæ sacræ interpretationes subornando, partim verba christiano dogmati fauentia ope pseudocriticæ expungendo, partim nouas historias & rerum dictorumque mirabiles nexus effingendo, ex quibus loca biblica aliam longe sententiam innuere cogantur, quam hætenus communi doctorum consensu non sine satis firmis rationibus habere credita sunt, contextaque sponte offerunt; ut adeo doctoris theologiæ publici nunc maxime necessarium sit officium, ut se eum esse publice profiteatur, qualem antiqua ecclesia simpliciter & quidem principaliter *Θεολόγον* dicere solebat. Quemadmodum igitur venerabilis collega meus adhuc in aliquot commentationibus publico nomine scriptis agere instituit *de mysterio incarnationis filii Dei*, sicque arci veritatis instruendæ
maxi-

maxime vtilem atque laudabilem impendit operam;
sic & ego diuina auxiliante gratia constitui, *diuinitatem*
Jesu Christi Domini nostri vindicare & asserere eo argu-
mento, quod duci potest *ex glorioso ejus ab inferis reditu.*
Atque dubium mihi nullum in animo relinquitur, quin
construi possit ex hoc omnium, quæ in terrarum orbe
vnquam facta sunt, celeberrimo negotio firmissimum
& prorsus inuincibile argumentum pro principali hoc
nostræ religionis dogmate, Jesum verum esse Deum.
Quæ res, cum nostris nunc temporibus, etsi non igno-
ta doctis, imo ab eruditis viris multoties indigitata, ta-
men necessaria videtur, quæ animis christianis, & stu-
diosæ inprimis iuuentuti penitus imprimatur, huicque
festiuitati maxime sit accommodata, vtamur quam
præbet academica solemnitas, opportuna occasione, &
edisserendo & repetendo *) hoc argumento ansam
nanciscamur, animos nostrorum ciuium grauiter ad-
a 3 hor-

*) Hæc mea commentatio jamjam erat absoluta, cum in ma-
nus mihi incideret egregium opus B. PHIL. JAC. SPENERI
vernacula lingua scriptum, quod PAULUS ANTHONIUS,
S. S. D. P. P. in Academia Fridericiana anno 1706. Trajecti
ad Moenum quaternis edidit sub titulo: *Vertheidigung des*
Zeugnisses von der ewigen Gottheit vnser Herrn Jesu Chri-
sti &c. in quo opere Theologus ille Cap. V. §. 110. & sqv.
idem hoc argumentum, antea aliquot concionibus ex insti-
tuto cum reliquis argumentis diuinitatis Jesu Christi tracta-
tum, contra aduerfariorum quorundam cauillationes de-
fendit; quapropter lectionem horum scriptorum iis, qui
possident aut legendi copiam habent, diligenter commen-
damus.

hortandi ad rite & qua decet pietatis atque deuotionis affectu concelebrandum hoc insigne resurrectionis Jesu Christi festum: quod quidem his, quæ dicturi sumus, gnauiter perpenſis nobis eo lætius & iucundius eueniet. Hæc breuiter præfati ad rem ipsam accedimus.

Resurrectionem Jesu Christi Domini nostri ex mortuis adeo omnes, qui modocunque aliquam christianæ religionis assecuti sunt cognitionem, dogma esse maximi momenti, concedunt, vt & illi, qui male volunt rei christianæ, nullo modo se quicquam contra christianismum effecturos viderent, nisi prius hanc arcem destruxerint. Quapropter & christiani nominis infensissimi hostes id potissimum recentiori ætate machinati sunt, vt certitudinem hujus facti labefactarent, vt amplius nemo prouocare posset ad resurrectionem Jesu Christi, tanquam religionis christianæ firmamentum. At ita infeliciter res ipsis per diuinam reſtricem prouidentiam successeſſit, vt itidem ipsi dubitando & cavillando probos & doctos viros excitarent, qui historicam certitudinem rei factæ ab omni dubio liberarunt eum in finem, vt tantum non majori veritatis & luce collustrata & firmitate roborata prouenerit. Sic nocere volentes profuerunt rei christianæ. Vtinam & hi, qui nunc deitatem Jesu Christo neutiquam liberaliori ingenio eludere conantur, parem experirentur euentum! Experientur autem certo, quoniam firmis superſtructa spectabitur fundamentis diuinitas Jesu Christi in omnem æternitatem laudibus celebranda, vt & inferiorum nequidem portæ quicquam proficere possint contra.

Ergo

Ergo de rei ipsius veritate jam esse longos nulla nos vrget necessitas. Modo hoc monemus, vt lectorum nostrorum quisque nobiscum breuiter ea perpendat, quæ huic celeberrimæ rei insunt diuinæ virtutis indicia & documenta. Primum teneamus hoc, resurrectionem a mortuis ejusmodi esse actionem, quæ nullo modo in humanam imbecillitatem cadere possit, diuinæ quidem omnipotentiae virtutem certissime requirat. Quisque enim mortalium ipse se agnoscere & fateri tenetur morti obnoxium, simul & prorsus impotentem, qui vel se vel alios per mortis violentiam vita priuatos resuscitare queat. Non enim loquimur de specie mortis dubiaque eorum conditione, qui per errorem habentur interdum pro mortuis, si quidem per inopinatum casum vel vndis submersi vel igne fere suffocati, vel paralyti vel vulneratione vitæ quasi impotes, vel fulguris ictu percussi, vel fune appensi videntur aliquando esse vita penitus priuati, quos tamen ars medica, vbi celere accurrat auxilium, ad vitæ vsum reducere, spiritusque interea suppressos iterum excitare probe & vtiliter docet. Horum mortis figuram tantum indutorum conditionem cum vere mortuis nemo prudens confundere debet. Hic vero loci nobis res est atque sermo de homine crucis poena affecto, & secundum apertissima & omnium spectatorum concentu relata mortis indicia prorsus exanimato, de cujus morte & miles centurioque muneribus non corruptus testimonium omni exceptione majus præbuit, aliusque miles lance immissa lateri examen falli nescium instituit, fan-

sanguini quidem effundendo viam aperuit, cujus itaque mors ita omnem extra dubitationem posita fuit, vt & nouo humationis diligentissimæ documento comprobaretur. Ejusmodi hominis demortuum corpus vita iterum donare, amissam animam corpori denuo jungere, totum illum hominem reddere viuum, hoc esse rem exigentem omnipotentiam Dei, consensu omnium, quibus veritas res seria nec ludibrio est, dicere posse nobis videmur. Alterum, quod præmonendum esse duximus, hoc esto: Historiam resurrectionis Jesu Christi eum in modum ab euangelistis narrari, vt omnis generis libidini occurratur, quæ nostris temporibus tam crebro ad nouaturiendum remque extenuandam homines deferre solet. Nam vt negari aliqua cum specie possit, resurrectionem Jesu Christi perhibere argumentum diuinitatis Ejus, debet ante omnia interueniens alia quædam causa efficiens produci in medium: e. c. propheta miraculosis donis instructus, qui hominem Jesum resuscitauerit eodem modo, vti Jesus ipse aliquot homines demortuos ad vitam reduxit. At historia diuinitus scripta narrat tantum, sepultum esse Jesum exanimatum & omni sanguine exhaustum, nouoque traditum sepulcro, in quo ante ipsum nemo vnquam recubuerit, sepulcrum etiam in beneficium bonæ rei, quamuis opinabantur suspiciosi Judæi cauendæ fraudis causa, obsignatum, insuper militum custodia munitum, nec quemquam sic obfirmato sepulcro accessisse ante conspectum e coelo denientem angelum, qui sepulcri introitum aperuerit mota circumquaque terra;

terra; quo angelo conspecto custodes perterriti fugæ consilium cepere. Hic omnino nullus aliquid fingendi locus relinquitur maleuolorum ingeniolo: omnia aperte docent, *inuisibili virtute* Jesum Christum ex sepulcro eductum ad vitam rediisse, qui quod viuus & incolumis suis se conspiciendum deinde præbuerit iteratis vicibus variaque forma, sacri scriptores serena fronte & sermone ab omni fabulæ fuco longissime remoto referunt, ita vt nullus nisi plane incredulus & peruiçax veritatis osor, negare audeat.

Quodsi igitur nulla visibilis virtus vllius vnquam hominis huic rei interuenerit, quæ tali tantoque facinori par censeriqueat, sequitur proxime, *inuisibili quadam virtute* rem omnem tantam esse effectam, vitamque Jesu Christo demortuo atque sepulto restitutam. Quæ qualisue sit hæc virtus, hoc est, in quo rei cardo vertitur; hinc & argumentum pro diuinitate Jesu Christi ducere nobis est propositum.

Atqui hic loci nobiscum in arenam conscendunt illi, qui negare audent, Jesum esse verum Deum, nobisque opponunt dicta biblica, quibus clarissime pronuntiatur, virtute Dei omnipotentis Jesum esse ad vitam restitutum eodem, vt opinantur, modo, quo ipse Christus Jesus virtute Dei Patris Iuuenem nainiticum, Lazarum, Jairique puellam ex mortuis in vitam ejusque liberum vsum reduxerit. Verum bona verba quæso! Non enim tam impudentes maleque ingeniosi homines sumus, qui audeamus detrahare gloriæ Dei Patris, quod scilicet non resuscitauerit Jesum filium suum

b

ex

ex mortuis. Imo profiteamur & nos toto corde, esse verissimum, quod in libris diuinis Patri Deo, quem solum Deum verum personaliter, vt loquar cum schola, dici volunt illi, hæc res tribuatur effecta. Nouimus enim probe, jamdudum a Dauide Messiam sic orantem induci: **כִּי לֹא תֵעוֹב נַפְשִׁי לְשֹׁאֵל לֹא הָתַן חֲסִידֶיךָ לִרְאוֹת** Pf. XVI, c. 10. quæ verba hunc in modum circumscriberem: *Scio equidem, instare mihi certissimam mortem*; at in eo spes mea est posita, quod sciam & illud, me corruptionem esse minime experturum: *Nam tu, o Pater coelestis, non linques animam meam eo loco, qui animis demortuis constitutus est*: (vernacule sic verterim: *Dem Scheol wirst Du meine Seele nicht überlassen*) hoc est: *redimes, reduces*. Nam hunc locum de morte atque de soluto corporis animique vinculo loqui, sole meridiano clarius est: alio enim in loco repositum iri dicitur **נֶפֶשׁ** *anima*, & alio rursus in loco **בָּשָׂר** *caro* com. 10. scil. demortuum corpus. **שֹׁאֵל** in Scriptura sacra semper locum eum notat, vbi animæ a corporibus segregatæ degunt, qui quamuis ignorabatur, vbi sit, tamen esse certa fide credebatur. Quod si igitur Messias ipse Patri Deo hoc det, quod non relicturus sit suam animam **לְשֹׁאֵל**, quis dubitet simul dari, quod ipse Pater reducturus sit ex Scheol animam Messiae, corporique rediturus suo. Quod quidam hunc locum de descensu Christi ad inferos h. e. damnatos intelligi volunt, qualis quidem descensus alioquin credi potest, tamen hoc loco tale quid neutiquam dici certo persuasus sum. Nam *Scheol* est vocabulum medium, & vtrumque locum

cum animarum defunctorum diuerso pro orationis contextu significat. Verum hic loci explicatur per opposita simul atque sequentia: *non enim trades sanctum tuum ei conditioni, ut videat & experiatur corruptionem;* cuius spei implendæ hunc præuidit euentum Messias, *quod viam ad vitam monstraturus* h. e. ad vitam reducturus *sit ipse Pater* vers. ult. Quid igitur multa? Concedimus lubentissime, Jesu Christi resurrectionem ex mortuis hoc loco tribui Deo Patri; verum exinde periculum nullum videmus gloriæ Jesu Christi, tanquam veri Dei, imminere. Imo pergamus adeo & recenseamus plura aliquot dicta idem probantia. Jes. LIII, 8. quamuis non expresse tamen tectè resurrectio Messiae intelligitur in verbis *קָם מֵעֶזְרָא וּמִשְׁפָּט* *ereptus est ex angustia & damnationis iudicio.* Vbi forma passiva vocis *קָם* omnem videtur remouere actionem propriam a Messia, & contra externæ causæ cuidam adscribere, quæ indicantibus locis aliis Pater ipse cœlestis putari debet. Atque quod in V. T. olim fuerat prædictum, id nouiter, postquam res ipsa euenerat, Apostoli satis ingenue pronunciarunt factum, scilicet resuscitatum esse Jesum Christum a mortuis virtute gloriosa Patris. Sic enim Petrus Act. II, 24. inquit, *ἐν*, scilicet Jesum Christum ligno suspensum & trucidatum, *ὁ θεὸς ἀνέστησε*, modum agendi sic exponens, *λύσας τὰς ὀδύνας τῆς θανάτου*. Quibus verbis, ingenue profiteor, Deo Patri facta referatur resurrectio Jesu Christi, sic ut *soluerit mortis dolores*, hoc est, sustulerit omne mortis incommodum, & vestigium adeo deleuerit. Apostolus Paulus consentit;

b 2

eidem

eidem Patri Deo tribuens resurrectionem Iesu Christi ad Romanos c. VI, v. 4. *ἡ γέθη Χριστὸς ἐκ νεκρῶν*, hoc indefinite quidem dicit, addit autem causam agentem hanc, *διὰ τῆς δόξης τῆς Πατρὸς*, per gloriam h. e. virtutem gloriosam *Patris*, vt adeo dubium relinquat nullum, quin Patri Deo debeatur beneficium resuscitati Christi. Idem Apostolus ad Philippenfes cap. II, v. 9. vniuersam exaltationis conditionem in acceptis refert Deo simpliciter sic dicto, inquit *ὁ Θεὸς αὐτὸν ὑπερέψωκε*, *Deus illum ex- tulit*, in illustri sorte posuit. Vt alia taceamus loca, hæc sufficiant breuitatis studio. Verum enim vero, quamuis maxime in eo conueniamus cum aduersariis diuinitatis Iesu Christi, vt simul cum ipsis hoc honoris Deo Patri minime denegemus, tamen nemo a nobis impetrabit & hoc, vt in illorum gratiam concedamus, has formulas loquendi esse exclusiuas, adeo, vt & Filii ipsius atque Spiritus s. cooperationem & quasi actionis resuscitantis participationem præcidamus. Neutiquam! Nam statim hoc ob oculos versatur, Scriptores *θεοπνεύστους* prorsus commutare formulas de causa resurrectionem Christi operata, vt appellitent mox Deum simpliciter, quem Trinunum esse aliunde satis constat, mox Deum Patrem singulariter: quæ indiscreta commutatio satis aperto indicio esse potest ac debet, totam rem *ad Numen diuinum* indistincte, absque personarum facto discrimine, referri, nec velle Deum, vt hæc actio diuina, quæ inter opera ad extra communi Theologorum consensu referri solet, diuidatur & cuidam singulari personæ exclusis cæteris adscribatur propria.

Quod

Quod si vero tantopere propugnare velint hostes diuinitatis Jesu Christi, erroneam sententiam, ut Patrem Deum, quem vnum agnoscunt vere diuinum Numen, autorem faciant resurrectionis Jesu Christi; nonne etiam Spiritui sancto, quem similiter atque Jesum Deum appellari detrectant, in libris sacris tribuitur opus hoc, quod Jesum resuscitauerit? Imo profecto hoc fit. Paulus enim Apostolus clare dicit, eum Deum, qui fidelium animos ad bene recteque faciendum instruit, ut Dei voluntatem exsequantur. quem Θεὸν ἡς ἐιρήνης appellat, esse & illum, (ὁ ἀναγαγὼν ἐκ νεκρῶν τὸν ποιμένα τῶν πρωβάτων τὸν μέγαν - τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν) qui reduxerit ex mortuis magnum illum pastorem ouium, Dominum nostrum Jesum. At quem fugit, opus sanctificationis tanquam proprium vindicari in libris sacris Spiritui sancto? Ergo & ille est *is Deus pacis*, qui reduxit sua virtute ex mortuis Jesum Christum dominum nostrum. Leguntur hæc verba in epistola Pauli ad Hebræos c. XIII, v. 20. atque mihi quidem extra omnem videtur dubitationem esse positum, hoc loco Spiritus s. numen ab Apostolo indigitari, ei-que factum tribui diuinum illud facinus resuscitati Jesu Christi ex mortuis: præsertim si in consilium voca- verim ejusdem Apostoli sermonem in epistola ad Romanos c. VIII, v. II. vbi sic ratiocinatur: εἰ δὲ τὸ πνεῦμα τῷ ἐγγείαντος Ἰησοῦ ἐκ νεκρῶν οἰκεῖ ἐν ὑμῖν, ὁ ἐγείρας τὸν Χριστὸν ἐκ νεκρῶν, ζωοποιήσει καὶ τὰ θνητὰ σώματα ὑμῶν, διὰ τῷ ἐνοικῆτος αὐτῷ πνεύματος ἐν ὑμῖν. Hoc enim in ratiocinio causam & spem certissimam resurrectionis omnium fidelium in eo sitam pronunciat, *quoniam in ipsis habitat*

Spiritus Ejus, qui Christum resuscitauerit ex mortuis; id quod dicere, nec in resurrectione vniuersali partes aliquas attribuere Spiritui sancto posset apostolus, nisi & particeps fuisset actionis resuscitantis Jesum Christum: ex Christi enim resurrectione ejusque causa efficiente concluditur ad eandem causam & conditionem resurrectionis omnium; causa vero hujus affertur Spiritus Christum resuscitantis, inhabitans fidelibus. Ergo, quod obiter hic moneo, & in hoc maxime falluntur Sociniani & Vnitarii omnes, quando negant Spiritum sanctum esse verum Deum.

Verum enim vero, quanquam lubentissime aduersariis Iesu Christi veri & omnipotentis Dei concedamus hoc, quod in Scriptura sacra passim resurrectio Domini nostri ex mortuis adscribatur Deo Patri; quanquam & argumentum probe & ambabus accipimus, quod inde pro omnipotentia Dei Patris duci volunt: tamen his acquiescere non possumus, sed ulterius progrediendum putamus.

Scilicet ante omnia videtur hoc esse in clariori luce ponendum, *Θεὸν* esse aliquid in hac, de qua loquimur, actione resuscitandi corpus demortuum idque ad vitam omnibus numeris absolutam restituendi, hancque actionem esse ejus conditionis & indolis, ut increatam virtutem simpliciter postulet & in operante præsupponat, nec vlla ratione a natura creata terminisque vllis circumscripta effici possit. Deinde manifestum nobis erit & hoc, recte & legitime ex ejusmodi actione concludi posse ad causæ agentis infinitam virtutem, atque

atque ex hujus efficacia infinita progressum patere ad ejus probandam diuinitatem.

Primum ergo est, ut exponamus, quid virium atque roboris requiratur ad resuscitandum corpus hominis demortuum? Atque tamen ne quidem aduersarios nostri de diuinitate Iesu Christi dogmatis hoc loco contradicuros expectauimus, tamen ut plenam & iustam conficiamus tractationem, addenda videbatur explicatio. Quicumque ergo aliquantum sciendo profecit, hoc nobiscum opinabitur, omnem resuscitationem cujusuis demortui hominis esse non minoris momenti rem, quam creationem ex nihilo. Quid enim aliud est resuscitatio mortui, nisi noua creatio? Vti & theologi multi tradunt. Perpendamus quæso, quid requiratur & fieri efficique debeat, ut reuiuiscat demortuum & exanimatum corpus. Scilicet per mortis injuriam & violentiam sublatum fuit pristinum animi & corporis commercium; causa vitæ animalis penitus extincta, nimirum motus & circulis sanguinis omniumque reliquorum fluidorum; quod in Iesu Christo eo diligentiori dignum est consideratione, quoniam omne sanguinis flumen & quicquid liquorum & succorum ipsi infuerit, per apertum ictu lanceæ latus effusum est in morte. Sublata sic vitæ animalis causa rumpitur vinculum intercedens animum atque corpus, omnisque partium dissoluitur compages. Spiritus viuus, principium agendi in homine, animus immortalis sua natura perpetuo in actu constitutus amplius non continetur a recedentibus nunc fluidis, quæ proxime eum continue-

nuerant, ideoque idoneo suo habitaculo quo minus egrediatur, nullum superest impedimentum. Hac via sic patefacta euolat ille Spiritus relictoque corpore alium in locum transit, quem ratio quidem sibi relicta non nouit, Scriptura vero sacra nobis reuelauit, scilicet ferri ad Deum, qui dederit, Eccles. XII, v. 7. Quid nunc corpori tam immenso ab anima spatio segregato fiet? Certo, nisi accesserit miraculosa operatio, statim ad corruptionem omnium partium deflectitur; omnis enim terrestrium rerum recta integraque conditio conseruatur per motum vel externum vel internum vel utrumque simul: quo vero motu sublato partes totius soluantur & corruptioni cedunt. In cadaueribus hominum mortuorum foetor post obitum suboriens corruptionis certissimum indicium est, qui foetor, quo longius latiusque serpit corruptio eo intolerabilior & abominabilior redditur. Sic breui temporis spatio humani cadaueris conditio adeo mutatur in pejus, ut nulla humana aut creata virtute restitui queat. Accedit, quod & per corruptionem multae materiæ particulae tolluntur in aerem, ventisque pasim diuehuntur, quæ particulae omnino colligi & redintegrari debent. Verum quis est, qui recipiat, muscam quidem exanimatam restituere vitæ? Imo potius, quis possit corruptioni obuiam ire & occurrere solutionemque partium humani cadaueris impedire? Quantumuis enim medica ars cadauer incorruptum adhibitis aromatibus conseruare didicerit, attamen quis medicus motum internum mortis injuria sublatum restituet vitam-

tamque reddet mortuo cadaueri? Sane hæc res est infinitæ virtutis, omnipotentia quidem Deo vni & soli competentis. Ad resuscitandum cadauer demortuum nimirum requiritur reductio causæ mouentis in corpus vita priuatum & motu: hæc causa mouens ex communi doctorum sententia est anima, in qua vitæ principium est & omnis motus. Hæc vero anima transierat in locum longissime remotum; quis illuc peregrinabitur, indeque reducet animam, nisi ipse Deus, in cuius potestate versatur, siue beata sit, siue ad perniciem æternam damnata? Quæ etiam si reducta fuerit in locum, vnde euolauerat, minime tamen in se potens est, quæ ordiatur pristinum motum vitalem mortis violentia sublatum, nisi accesserit actio externa operans, cuius beneficio materia circumjacentes ita restituantur sanitati & integritati, vt & acceptum motum recipere & continuare valeant: aut si quis malit, quæ alium nouum agendi & mouendi modum instituat, qui non indigeat sanguinis aliorumque succorum circulo, quem modum vere in corporibus ad perennem vitam restitutis præsumi debere res ipsa & Dei promissio postulat. Sed quorsum multa verba? Renouari corpus prorsus debet, vt vita restituatur, reduci spiritus viuus, vitæ motusque principium; ergo & noua creatio fieri, qua idem corpus demortuum redintegratur & cum anima olim segregata rursus copulatur. At creare nonne diuinam virtutem requirit? Sane quidem Jesus nec non Apostolorum vnus & alter mortuos passim ad vitam reuocarunt; hi vero minime sua virtute tale tantum-

c

que

que facinus se fecisse gloriati sunt; ille vero virtute, vti credimus, diuina ipsi communicata per communicationem idiomatum, tantum facinus se patrasse ingenue professus est. Nec est, cur Vnitarii ductum exinde a nostratibus pro vera Ejus diuinitate argumentum eludere conentur. Nam alia longe ratione Jesus in resuscitando Lazaro, Juuene Nainitico, & Jairi puella vsus esse refertur, quam Apostoli rationem secuti sunt. Hi enim virtute Jesu Christi, inuocatoque ejus Nomine & concursu precibus prouocato, ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ, miracula sua omnia patrauerunt, quo ipso modo Jesum esse vere Deum professi sunt. Ille ipse vero Jesus nullius Numinis inuocato nomine, sed ὡς ἐξουσίαν ἔχων euocauit Lazarum, imperauit resurrectionem Juueni Nainitico, sua manu arripiens puellam Jairi iussit resurgere, indicans simul, se esse vitæ omnis primordium, causamque effectricem, recteque de se dici per D. Joannis sententiam: ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν. Joh. I, v. 4. Sic & de sua ipsius virtute testatus est erga Martham Lazari sororem: ἐγὼ εἰμὶ ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωὴ. Joh. XI, v. 25. *In me posita est virtus & facultas resuscitandi & vitam restituenti.* Non impedit, quod nugantur super hoc dicto Vnitarii, Jesum Christum *instrumenti* opem præstitisse his in factis Deo Patri. Etenim nulla probabili vel saltem tolerabili ratione explicare possunt, quomodo infinita potestas ad ejusmodi operationem, qualis est resurrectio mortui, adhibere in auxilium queat instrumentum, siquidem propterea infinita est Dei potentia, quoniam ad agendum nullo indiget instrumento. Nunc vero

vero quaero, quomodo fieri possit, vt Scriptura sacra, per quam Deum loqui, ipsi aduersarii non inficiantur, operationem plane diuinam possit homini creato tribuere, sicque honorem Dei transferre in creaturam? Sequitur itaque & hinc, oportere Jesum esse verum Deum, quod viuens in terris mortuos propria auctoritate resuscitauit. Attamen hocce argumentum, quamuis validissimum, nunc missum faciamus, accingentes nos potius ei negotio, vt probemus, non minus Jesu Christo ipsi tribui in Scriptura sacra suam ipsius resurrectionem ex mortuis, quam Patri Deo tribui soleat. Et cum jam antea satis, vti confidimus, superque demonstrauimus, resurrectionem ex mortuis necessario requirere virtutem infinitam, faciliori multo labore euincere poterimus, Jesu Christo hanc virtutem tribui, ergoque legitimam per consequentiam ipsi veram diuinitatem competere.

Sed jam tractationis filum abrumpere cogimur, & reliqua differenda sunt. Nunc Vos, *Ciues & Commilitones ornatissimi & carissimi*, alloquimur corde, hortamur & obtestamur, vt nugas illas Vnitariorum falsorumque fratrum angue pejus fugiatis, inque recta veraque perstetis fide, quam diuinitus accepistis, hactenusque estis edocti, hancque fidem non solum ore profiteamini, sed & recte factis sanctaque vita ita exprimat, vt videat quisque, vos non in homine mero, sed in *vero Deo* salutis omnem ponere fiduciam. Grata cæterum mente recolatis hoc solemne resurrectionis Jesu Christi festum, gratias agentes innumeras & Jesu Christo

no saluatori, & Deo Patri pro iis beneficiis, quæ ex hoc resurrectionis Jesu Christi miraculo in nos redundant. Certiores enim nunc facti sumus nostra de salute; redemptionem & satisfactionem absolutissimam factam testatus est Judex omnipotens resuscitando & emittendo e vinculis mortis Jesum Christum: a mortis dominio & Diaboli imperio liberatorem saluum & incolumem victoremque se monstravit resuscitatus Saluator mundi. Nunc confecta res est. Vnum hoc restat nobis perficiendum, scilicet digne vt a nobis accipiatur & in vsum nostrum conuertatur, quicquid Jesus reportauit prædæ. Quod vt fiat, rogate Deum Patrem, vt & vos per virtutem resurrectionis Jesu Christi suo donet Spiritu viuificante, qui & vestra corda, per peccati innati pestilentiam vita, quæ ex Deo est, priuata, reuocet ad vitam vere christianam, vt & queatis benefaciendo commonstrare, vos vna cum Christo per sacrum lauacrum quidem esse mortuos peccato atque sepultos, itidem vero vna cum resurgente Christo etiam ad nouam sanctamque vitam resuscitados. Sic & spes Vobis manebit integerrima, fore, vt aliquando & moribundi mortem superetis ejusque dolores per fidem in victorem ejus vincatis, & in extremo iudicii vniuersalis die lætissimam ad vitam eamque perpetuo duraturam per Dominum nostrum Jesum Christum, qui vere Deus est, resurgatis.

P. P.

BUETZOVII, SUB SIGILLO ACAD.
 IPSIS SOLEMNIBUS PASCHALIBUS
 MDCCLXXIII.

No saluatori, & Deo Patri pro iis beneficiis, quæ ex
 resurrectionis Jesu Christi miraculo in nos redundant. C
 enim nunc facti sumus nostra de salute; redemptionem
 factionem absolutissimam factam testatus est Judex om
 resuscitando & emittendo e vinculis mortis Jesum C
 a mortis dominio & Diaboli imperio liberatorem saluu
 columem victoremque se monstauit resuscitatus Saluat
 di. Nunc confecta res est. Vnum hoc restat nobis p
 dum, scilicet digne vt a nobis accipiatur & in vsum
 conuertatur, quicquid Jesus reportauit prædæ. Quod
 rogate Deum Patrem, vt & vos per virtutem resur
 Jesu Christi suo donet Spiritu viuificante, qui & vestr
 per peccati innati pestilentiam vita, quæ ex Deo est,
 reuocet ad vitam vere christianam, vt & queatis bene
 commonstrare, vos vna cum Christo per sacrum lauari
 dem esse mortuos peccato atque sepultos, itidem vero
 resurgente Christo etiam ad nouam sanctamque vitam
 tatos. Sic & spes Vobis manebit integerrima, fore, vt
 do & moribundi mortem superetis ejusque dolores per
 victorem ejus vincatis, & in extremo iudicii vniuersali
 tissimam ad vitam eamque perpetuo duraturam per D
 nostrum Jesum Christum, qui vere Deus est, resurgat

P. P.
 BUETZOVII, SUB SIGILLO ACAD.
 IPSIS SOLEMNIBUS PASCHALIBUS
 MDCCLXXIII.

